

Рівненський державний гуманітарний університет
Історико-соціологічний факультет

ІСТОРІЯ ОЧИМА МОЛОДИХ ДОСЛІДНИКІВ

Матеріали регіональної науково-практичної
конференції молодих вчених, аспірантів,
здобувачів, магістрантів

Випуск III

Рівне – 2008

УДК.930.1
ББК 63
I - 90

Історія очима молодих дослідників. Збірник наукових праць.
Випуск 3 / Редкол.: В.Шеретюк, Л.Галуха, П.Савчук, Р.Давидюк. –
Рівне: РДГУ, історико-соціологічний факультет, 2008. – 287 с.

Збірник містить результати наукових пошуків з актуальних
проблем української та світової історії, виголошені на регіональній
науковій конференції молодих вчених, аспірантів, здобувачів,
магістрантів 13 грудня 2006 року (Рівне, РДГУ, історико-соціологічний
факультет).

Редколегія:

Шеретюк В.М. – голова редколегії, кандидат історичних наук, доцент
Галуха Л.Ю. – заступник голови редколегії, кандидат історичних наук,
доцент

Савчук П.О. – кандидат історичних наук, професор
Давидюк Р.П. – кандидат історичних наук, доцент

Літературне редагування:

Борodinська Л.І. (розділи 1,3)

Кревська Г.А. (розділ 2)

Тимочко І.Б. (розділ 1)

Рецензенти:

Троян С.С. – доктор історичних наук, професор

Жиліюк С.І. – доктор історичних наук, професор

Рекомендовано до друку Вченою Радою Рівненського державного
гуманітарного університету (протокол № 11, від 27.06.2008 р.)

© Історико-соціологічний факультет РДГУ
© Українське історичне товариство при
історико-соціологічному факультеті РДГУ

заходів щодо розвитку польської освіти, культури, відродження національних традицій.

На відміну від поляків та німців позиція щодо українського державотворчого процесу 1917-1918 років різних верств чехів, як вказує Ю.Луцький [18, 275-287], була дещо іншою. Мобілізовані в російську армію місцеві словаки і чехи, особливо ті, що потрапили в полон, сформували військові легіони, зосереджені у Києві, які визнали Т.Масарика „тимчасовим диктатором самостійної держави Чехії і Словаччини”, створили коаліційну філію Чехословацької національної ради. Проводячи агітацію за власну державність серед чеських селян-колоністів і городян у Луцьку, Житомирі, Рівному, Одесі, провідники чехословацького руху з початку декларували нейтралітет у російських політичних справах, а після жовтневого перевороту зайняли сторону Тимчасового уряду. З переходом влади до Української Центральної Ради вони уклали договір про співробітництво з нею.

Історики, які вивчають політику Центральної Ради щодо національних меншин, звертають увагу і на деякі її слабкі сторони. Насамперед, це відсутність сильної вертикальної виконавчої влади, квоість економічних і соціальних перетворень, особливо аграрної реформи, недооцінка ролі національних збройних сил тощо. Всі ці упущення негативно відбивалися і на заходах у сфері міжнаціональних відносин, а у кінцевому рахунку призвели до її повалення.

З метою національного усвідомлення громадян українська влада в роки революції розпочала здійснювати системні заходи з українізації освіти та культури. Тому науковий інтерес до національно-культурної політики українських урядів є цілком закономірним. Значна увага дослідників надається дослідженню процесів культурно-освітньої діяльності Української Центральної Ради. Цікавими у цьому відношенні є наукові розробки А.Боровика [19], Т.Осташко [20], у яких на основі джерельного матеріалу аналізуються процеси українізації освіти, зміни в освітньому житті національних меншин у досліджуваній період, визначаються успіхи та труднощі й невдачі у цій сфері життєдіяльності.

Отже, оцінюючи ступінь вивченості даної проблеми в цілому, варто зазначити, що незважаючи на зростання в останні роки обсягу наукової літератури, багато питань національної політики Української Центральної Ради так і не знайшли свого повного висвітлення. Багатьма авторами розглядалися різні аспекти цієї проблеми, зібраний значний фактичний матеріал, але відсутні роботи, у яких спеціально б аналізувався законодавчий та практичний досвід відродження та розвитку національних культур у даний період.

Джерела та література

1. Українська історіографія на зламі XX-XXI століть: здобутки і проблеми. За загальною редакцією Л. Зашкільняка. – Львів, 2004.
2. Верстюк В. Українська Центральна Рада. – К., 1997.
3. Копиленко О. „Сто днів” Центральної Ради. – К., 1992.
4. Павленко Ю., Храмов Ю. Українська державність у 1917-1919 рр. – К., 1995.
5. Солдатенко В.Ф. Українська революція. Історичний нарис. – К., 1999.
6. Мироненко О.М. Світоч української державності. Політико-правовий аналіз діяльності Центральної Ради. – К., 1995.
7. Кривошій Г.Ф. Національні меншини й українська революція // Українська революція: 1917-початок 1918 рр. Проблеми, пошуки, узагальнення. – Запоріжжя, 1998.
8. Заремба О. Єврейська культура періоду національно-визвольних змагань в Україні (1917-1920 рр.) // Історія. – 1998. – № 1.
9. Старух О. Польські політичні партії і організації та самовизначення України за доби Української Центральної Ради // Міжнародний науковий конгрес „Українська історична наука на порозі XXI століття”. – Т.1. – Чернівці, 2001.
10. Трошинський В.П. Міжнаціональні аспекти діяльності Центральної Ради // Трибуна. – 1991. – № 4.
11. Горбань Т. Етнополітика Української Центральної Ради // Наукові записки Інституту психології і етно-національних досліджень (ІПіЕНД) – Випуск 8. – К., 1999.
12. Савицька Н. Державна національно-культурна політика серед національних меншин в добу Української революції // Наукові записки ІПіЕНД. – Випуск 9. – К., 1999.
13. Мироненко О. Українська Центральна Рада // Етнонаціональний розвиток України. Терміни, визначення, персоналі. – К., 1993.
14. Яневський Д.Б. Українська Центральна Рада: перші кроки до національної державності. – К., 1999.

Кукурудза А.Р.

ст. викл. кафедри
всесвітньої історії РДГУ

ІДЕЙНО-НАЦІОНАЛЬНА СУТНІСТЬ АВТОКЕФАЛІЇ УАПЦ

Православна церква в Україні не залишалася осторонь загальноєвропейських модернізаційних тенденцій, які охопили в 20-х рр. XX ст. світове православ'я, але відреагувала на них по-своєму. Єдиного варіанту подальшого розвитку української частини РПЦ на 1917 р., час, коли з'явилася можливість реалізовувати власні плани, в духовенства, мирян та церковної ієрархії не було. „Парадокс свободи»” який з'явився після Лютневої революції і був викликаний її стихійністю, полягав у розгубленості народної маси перед можливістю

демократизації. Через це широкі маси населення в 1917 р., ставши вільними, не змогли цим скористатися [22, с. 5]. Розповсюджувалося це явище і на релігійну сферу. Все ж українське селянство виразило свою підтримку ідеї церковних реформ, що показали повітові селянські з'їзди в Україні весною 1917 р. [16, с. 11]. Розуміння і усвідомлення необхідності автокефалії, її форм і методів реалізується пізніше – в 20-х рр. ХХ ст. Все ж на Україні, попри те, що українські єпархії були складовою частиною РПЦ, „демократичні” церковні реформи набули переважно національного характеру та досить консервативних форм. Єдине, в чому передова частина духовенства була одностайною весною 1917 р., це демократизація церкви і адміністративна самостійність українських єпархій. Провідна роль у висуненні гасла здобуття церковної незалежності належала Всеукраїнській Православній Церковній Раді (ВПЦР), утвореній в листопаді 1917 р. Діючи як громадська організація приватних осіб та користуючись розгубленістю церковної ієрархії, ВПЦР спромоглася провести організацію Всеукраїнського церковного Собору, отримавши на це дозвіл патріарха Тихона [11, с. 159-160]. Характер діяльності ВПЦР, серед складу якої були священники, протоіереї, ієродиякони, диякони та представники ліберально налаштованої інтелігенції, дозволяють окремим науковцям класифікувати її як прототип національної християнсько-демократичної партії [8, с. 116]. Обговорення питання про вище церковне управління в Україні на Соборі 1918 р. виявило принципові розбіжності. Висувалися варіанти створення змішаного Синоду за участі мирян з правом вирішального голосу, збереження церковної єдності з Москвою, але з визнанням державної самостійності України, побудови церковної влади на загальній однопалатній основі без поділу справ на ієрархічно-пастирські та господарсько-правові [21, с. 266]. Серед вищих ієрархів не було достатньої для змін більшості прихильників автокефалії. Намагання ВПЦР реалізувати ідею незалежності православної церкви на Україні, співпрацюючи з ієрархією РПЦ, не увінчалися успіхом. Незважаючи на українську більшість, високу активність прихильників унезалежнення української церкви та залучення урядових кіл, перша сесія Собору закінчилася для автокефалістів провалом. Все ж сам факт проведення Собору відновлював перервану більш ніж два століття традицію собороправності в українській церкві, тим більше, що після даного Собору жоден із наступних не збере такого представництва як територіального, так і внутрішньоцерковних течій [20, с. 32]. Адже в його роботі брало участь 145 мирян та 216 представників кліри [5, арк. 2]. Л. Пилявець підкреслює важливість вже самого явища чіткої вимоги незалежності української церкви: „розпочавшись після Лютневої

революції 1917 р. як рух за оновлення церковного життя в Україні, за повернення його до стану, в якому воно перебувало до приєднання у 1686 р. української церкви до Московської патріархії, за українізацію богослужіння у храмах, церковно-визвольний рух в Україні досить швидко викристалізувався в рух за автокефалію Української православної Церкви” [16, с. 14]. Невдалі спроби розв’язання церковного питання на державному рівні за участі церковної ієрархії змусили прихильників автокефалії виробити нову тактику церковного будівництва. На зміну єпархіальним осередкам, які очолювали рух у всеукраїнському і всеросійському масштабах, намагаючись донести ідею автокефалії до вищої церковної ієрархії, починає застосовуватися тактика створення найнижчих церковних організаційних ланок - парафій і братств, які в своїй структурі ставали прообразами нової церковної моделі.

На відміну від цього рішучого крила консервативна частина церкви, яка виступала за збереження існуючого адміністративного устрою і канонічної концепції православ'я з незначними реформуваннями, гуртувалися навколо єпархіальних архієреїв, консисторій, політичних організацій монархічного плану. Проголошення Гетьманату та консервативна стабільність, яка з ним наступила, забезпечила успіх саме другої поміркованої групи. Це засвідчило прийняття 22 липня 1918 р. „Положення про Вище церковне управління”. В ньому було визначено характер ієрархічних зв'язків православних єпархій України з Московським патріархом і структуру та компетенцію вищих органів церковної влади. Автономія української Церкви, визнана цим документом, була досить вузькою та не ліквідувала суперечностей серед духовенства: право затверджувати митрополита Київського, благословляти єпископів на українські єпархії (перед тим визначених Собором єпископів України) та скликання церковних соборів в Україні. Московський патріарх залишався й вищою апеляційною інстанцією в судових справах над єпископами. Головним керівним органом автономної церкви мав стати Український церковний Собор, сформований з правлячих та вікарних єпископів українських єпархій, кліриків та мирян, вибраних єпархіальними зібраннями. Скликатися він повинен був не рідше трьох разів на рік [7, с. 11-12]. Навіть російські церковні дослідники, такі як Д. Поспеловський, визнають обмеженість цієї автономії, позаяк рішеннями Всеросійського Собору вся РПЦ розділялася на митрополичі округи, а повний контроль Московського патріарха за вищою церковною ієрархією на Україні перекреслював незалежність і самостійність [17, с. 51]. Залишаючись у сфері впливу РПЦ, українська автономна церква

залишала незмінними принципи єпископського повновладдя та „єдиноначалія”, залишивши більшість місць у вищих органах церковного управління духовенству. Окремі представники влади все ж безуспішно намагалися пробудити в учасників Собору прагнення до здобуття повної незалежності. Зокрема міністр ісповідань О.Лотоцький, виступаючи перед учасниками Собору 12 листопада 1918 р., наголошував: „Таким чином, автокефалія української церкви - це не лише церковна, але й національна наша необхідність. Це конечна потреба нашої церкви, нашої держави, нашої нації”,- але цей заклик залишився без відповіді [14, с. 608]. З приходом до влади Директорії боротьба за автокефалію здійснювалася активніше, зокрема на політичному рівні. Це пояснюється присутністю в уряді ідеологів незалежної УПЦ. Але знайти порозуміння з церковною ієрархією було все ж надто важко. 1 січня 1919 року Директорія проголосила автокефалію УПЦ. За її постановою Синод автокефальної церкви повинен був очолити єпископ Катеринославський і Маріупольський Агапіт Вишневський [19, с. 166]. Таким чином, своїми діями автокефалісти з уряду намагалися приєднати до процесу побудови незалежної церкви бодай ліберальну частину православного духовенства. Велику вагу мало розроблення проектів устрою УАПЦ, які передбачали демократичне управління на чолі з собором мирян і духовенства, Синод мав засідати між соборами, держава надавала підтримку священикам. Разом з тим негативний відтінок мав задекларований контроль держави за постановами органів управління церкви [10, с. 112–113]. Структура, розроблена науковцями з Директорії, була демократичнішою і суперечила нормам, які панували в РПЦ, та була втіленням прагнень реформаторів щодо собороправності. Таким чином церковні заходи Директорії показали неприйняття українськими колами компромісного варіанту, пропагованого російськими ліберальними колами. Затвердження декрету про автокефалію 1 січня 1919 року засвідчило поляризацію позицій таборів суперників - Московського патріархату і його послідовників в Україні та українських автокефалістів разом з прихильниками в уряді [6, с. 164]. Разом з цим проголошення автокефалії дало поштовх для розповсюдження ідей церковних реформ на місця. В березні 1919 р. незалежні українські парафії, які виникли в Києві, об'єднуються у „Всеукраїнську спілку православних парафій”. Керівним органом стає нова ВПЦР, що засвідчує спадковість завдань національного церковного будівництва в 1917 та 1919 роках. До весни 1920 р. повноваження Ради розповсюджувалися виключно на Київ та околиці, але процес

ширення автокефальних парафій невпинно тривав. Протягом 1920-початку 1921 рр. про приєднання до Всеукраїнської спілки оголосили релігійні громади на Полтавщині, Поділлі, Чернігівщині, в Одесі, Миколаєві, Катеринославі [1, арк. 15, 41; 3, арк. 3-4; 2, арк. 2-3]. Зі свого боку ВПЦР тісно контактує з виниклими в регіонах осередками автокефального руху, координуючи їх працю, допомагаючи матеріалами [4, арк. 14, 19-21, 31]. Цей процес полегшував стан загальної дезорганізації управління, який панував на початку 1921 р. в українських єпархіях. Єпископи, які утрималися на своїх місцях, діяли на власний розсуд. Нововисвячені архієреї фактично не займали свої кафедри, а заміщати тимчасово вакантні посади патріарх не міг [9, с. 223]. Проголошення ВПЦР 5 травня 1920 р. автокефалії стало початком завершальної фази боротьби за церковну незалежність, вона передбачала організацію власної церковної структури та проведення Собору [18, с. 37]. Таким чином, часті зміни влади, повалення української державності протягом 1919-1920 рр., внівши багато труднощів, все ж не змогли ліквідувати процесу боротьби за автокефальну церкву в Україні. Кульмінаційним моментом цього процесу став вибух частини українського суспільства як реакція на фронтальний наступ імперської русифікації попередніх століть. Трапилося це на Першому всеукраїнському церковному Соборі УАПЦ у жовтні 1921 р. Багато в чому ситуація була спричинена самою РПЦ, яка, реалізуючи принцип недопущення канонічного українського автокефального єпископату, посприяла остаточному розколу. Представники Всеукраїнської спілки православних парафій, наголошуючи на вищості нагальних національних потреб над приписами старих канонічних правил, зігнорували заборонні санкції промосковських архієреїв. На згаданому Соборі 1921 р. відбулося створення власного єпископату УАПЦ, але з порушенням канонів про спадковість єпископського чину, обґрунтовуючи це виключністю моменту [15, с. 190-196]. Такий розвиток подій засвідчив зростання ролі національних пріоритетів в ідеології й практиці православних конфесій України 20-х рр. ХХ ст., головним з яких стане принцип автокефалії. Підсумовуючи початковий період боротьби за незалежність Української Церкви, А. Киридон підкреслює, що „реалізація ідеї створення УАПЦ пройшла доволі складний шлях як з огляду на взаємини симпатиків національно-церковного руху з різними державними структурами, що виникли в Україні, так і щодо традиційної РПЦ. Власне, прагнення української церкви до здобуття статусу автокефалії було логічним, умотивованим і виправданим”

[13, арк. 138]. Утворення СРСР, з членством в ньому УСРР як формально самостійного організму, давало право українцям відповідно унезалежнювати власну церкву. Про це наголошував єпископ Феофіл Булдовський, звертаючись 9 грудня 1926 р. до Тимчасової Вищої церковної ради РПЦ. Владика підкреслював, що: „Автокефальний стан церкви української походить від Конституції УСРР і державної національної політики, від якої завжди залежали ті чи інші адміністративні поділи церкви і що, природно, є умовою нашої легалізації” [12, с. 328]. Крізь ці рядки виразно проступає прагнення за допомогою церковної незалежності відділити Україну від внутрішньоцерковних проблем всього СРСР та запобігти поглиненню української церкви ними. Недаремно, що з чотирьох православних церков 20-х рр. ХХ ст., які окреслювали себе як українські, а це УАПЦ, Всеукраїнська Православна Автокефальна Синодальна Церква (обновленці), Собор Єпископів України та екзархат РПЦ в Україні, - три перші були автокефальними. „У процесі посилення політичної боротьби й зростання національно-політичної свідомості, - зазначає О. Ігнатуша, - інтелігенція, як носій модерних ідей національного відродження, та селянство, як консервант національних традицій, все відчутніше реагували на русифікацію. Вони шукали можливості втілення своїх ідеалів у доступних формах суспільної самоорганізації, проголошених тепер уже радянською владою. Національна церква, уособленням якої була церква автокефальна, уявлялася для них саме тим джерелом оновлення суспільства, яке залишилось незадіяним у результаті „соціалістичної революції” і яке вимагало недержавної ініціативи” [12, с. 297].

Таким чином, з проаналізованого матеріалу проступає чітка обумовленість унезалежнення українського православ'я в 20-х рр. ХХ ст., до чого призвів цілий комплекс причин. Не стала перешкодою в цьому процесі і виникла через бурхливість подій зазначеного періоду в Україні поляризація суспільства. Особливістю українського церковного розвитку через різноманітність соціального складу прихильників автокефалії, політичні погляди, суперечки серед церковної ієрархії щодо проблеми лідерства й канонічності стало те, що серед борців за церковну незалежність із самого початку не було єдності. Таким чином, духовне життя України відповідало парадигмі розвитку інституційного оформлення автокефальних православних церков в Європі, процесові, що поряд з державотворенням становив суть національної самоідентифікації народів на початку ХХ ст. Вияв національної ініціативи в церковному житті став цілком закономірним, загальноєвропейським явищем.

Джерела та література:

1. Центральний державний архів вищих органів влади і управління України (далі ЦДАВО України), ф. 3984, оп. 1, спр. 11.
2. ЦДАВО України, ф. 3984, оп. 1, спр. 34.
3. ЦДАВО України, ф. 3984, оп. 1, спр. 35.
4. ЦДАВО України, ф. 3984, оп. 1, спр. 52.
5. ЦДАВО України, ф. 3984, оп. 3, спр. 3.
6. Андрусишин Б. Церква в Українській державі 1917-1920 рр. (Доба Директорії УНР): Навч. посібник. - К.: Либідь, 1997. - 176 с.
7. Всеукраїнський церковний собор. Краткая летопись перваго Всеукраїнського церковного собора и его важнейшия постановления в январе и июне 1918 г. (с приложением переписки о высшем управлении православной Церкви на Украине).- Киев, 1918. - 23 с.
8. Євсєєва Т. М. Зародження християнської демократії в структурі Російської православної церкви в 1917-1921 рр. (загальний та український аспект) // Український історичний журнал. – 2001 – №1. – С.107-121.
9. Євсєєва Т.М. Російська православна церква в Україні 1917-1921 рр.: конфлікт національних ідентичностей у православному полі. - К., 2005.- 299 с.
10. Закон 1 січня 1919 року про вищий уряд Української Автокефальної Православної Церкви // Полонська-Василенко Н. Історичні підвалини УАПЦ. – Мюнхен.- 1964. - С.112 -113.
11. Зінченко Арсен. Визволитися вірою. – К.: Дніпро, 1997. - 410 с.
12. Ігнатуша О. Інституційний розкол православної церкви в Україні: генеза і характер (XIX-30-ті рр. ХХ ст.).- Запоріжжя: Поліграф, 2004.- 440 с.
13. Киридон А.М. Час випробувань: держава, церква, суспільство в радянській Україні 1917-1930-х років. - Тернопіль: Підручники і посібники, 2005.- 384 с.
14. Мартирологія українських церков. - Торонто -Балтимор, 1987. - Т. 1. Українська православна церква. - 1207 с.
15. Перший Всеукраїнський православний церковний собор УАПЦ 1921 р.. Коментарі упорядників / Ред. колег. Плохій С.М., Сохань П.С., Яковлева Л.В. - Київ-Львів, 1999. - 530 с.
16. Пилявець Л. „Мусимо устроювати нашу церкву...”. Ідея автокефалії Української Церкви у 1917 році // Людина і світ. - 1999. - № 8. - С. 9 -14.
17. Поспеловский Д. Русская православная церковвь: испытания начала ХХ века // Вопросы истории. – 1993.- № 1.- С.42 -55.
18. Преловська І. ВПЦР - організаційний осередок УАПЦ (1917 -1921 рр.) // Український церковно-визвольний рух і утворення УАПЦ. – К.: Логос, 1997. - С. 29-48.
19. Семен В. Савчук, Мулик-Луцик Ю. Історія Української греко-православної церкви в Канаді. - Вінніпег, 1984. - Т.1. – 602 с.
20. Сологуб А. „Нічийний Собор” // Людина і світ. - 2001. - № 7. - С. 30 -33.
21. Ульяновський В.І. Церква в Українській державі 1917-1920 рр. (Доба Гетьманату Петра Скоропадського): Навч. посібник. - К.: Либідь, 1997. - 320 с.
22. Харитонов В.Л. Лютнева революція в Росії - феномен світової історії ХХ ст. // Український історичний журнал. - 2004. - № 1. - С. 3 -15.

ЗМІСТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ УКРАЇНСЬКОЇ ІСТОРІЇ	3
Мирончук М. ЗАХІДНИЙ ВЕКТОР ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО.....	3
Прокопчук С. БЕРЕСТЕЦЬКА БИТВА 1651 р. У НАЦІОНАЛЬНОМУ ЛІТОПИСІ XVII-XVIII ст.....	8
Парфенюк В. ПЕРЕЯСЛАВСЬКА РАДА У МІФАХ ТА ФАКТАХ.....	14
Мельник І. СОЮЗ ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ ТА ЙОГО БОРОТЬБА ЗА ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ.....	22
Копищик А. ПОЛІТИКА УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕНТРАЛЬНОЇ РАДИ ЩОДО НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН: СУЧАСНА ВІТЧИЗНЯНА ІСТОРІОГРАФІЯ ПРОБЛЕМИ.....	28
Кукурудза А.Р. ІДЕЙНО-НАЦІОНАЛЬНА СУТНІСТЬ АВТОКЕФАЛІЇ УАПЦ.....	32
Рачок В. УКРАЇНСЬКІ ПОЛІТИЧНІ ПАРТІЇ НА ВОЛИНІ У МІЖВОЄННИЙ ПЕРІОД.....	39
Фалат О. ПОЛІТИКА ПОЛЬСЬКОЇ ВЛАДИ ЩОДО УКРАЇНСЬКОЇ КООПЕРАЦІЇ НА ВОЛИНІ У 30-Х РОКАХ ХХ СТОЛІТТЯ.....	47
Самсонюк Т.М. ДІЯЛЬНІСТЬ КАРАЛЬНО-РЕПРЕСИВНИХ ОРГАНІВ У ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ 1939-1941 РР.: РАДЯНСЬКА ТА ПОСТРАДЯНСЬКА ІСТОРІОГРАФІЯ.....	53
Кратюк І.Б. „ДОПОМІЖНА УКРАЇНСЬКА ПОЛІЦІЯ” ЯК СУБ’ЄКТ ГОЛОКОСТУ.....	63
Михальчук Р. ЖОВТЕНЬ 1942-ГО: ТРАГЕДІЯ МІЗОЦЬКИХ ЄВРЕЇВ.....	68
Писцьо В. СТАНОВИЩЕ УКРАЇНСЬКИХ ОСТАРБАЙТЕРІВ У РОКИ НІМЕЦЬКО-РАДЯНСЬКОЇ ВІЙНИ.....	78
Карпуніна Т.О. ХОЛІМСЬКО-ВОЛИНСЬКА ТРАГЕДІЯ, ЇЇ ПЕРЕДУМОВИ, ПЕРЕБІГ, НАСЛІДКИ.....	85

Вертелецька Н.В. ОСОБЛИВОСТІ „РАДЯНІЗАЦІЇ” НА РІВНЕНЩИНІ ПІСЛЯ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ.....	91
Бондарчук-Саввон Н.С. МІСТО ІЗЯСЛАВ У ЕТНОНІМАХ ТА ТОПОНІМАХ.....	96
ПОЛІТИЧНІ ПРОЦЕСИ СВІТОВОГО РОЗВИТКУ	103
Калитюк О.О. СОЦІАЛЬНИЙ РОЗВИТОК ТА ПРАВОВІ ОСНОВИ ХЕТТСЬКОЇ ДЕРЖАВИ.....	103
Петлюк І.В. БОСНІЙСЬКІ СЛОВ’ЯНИ-МУСУЛЬМАНИ: ТРАНСФОРМАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ САМОСВІДОМОСТІ (XV – поч. ХХ ст.).....	109
Давидчук С.Ю. ІНКОРПОРАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЕЛІТИ В РОСІЙСЬКЕ ДВОРЯНСЬКЕ СЕРЕДОВИЩЕ У XVIII ст.....	117
Кедрук О.П. „ОСВІЧЕНИЙ АБСОЛЮТИЗМ”: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА.....	124
Шмид О.П. ЧЕСЬКА АГРАРНА КОЛОНІЗАЦІЯ ВОЛИНІ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ ст.....	129
Івчик Н.С. ТЕНДЕНЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ РОСІЇ ЩОДО НІМЦІВ ВОЛИНІ У ХІХ ст.....	136
Нагорнюк О.М. ДЕМОГРАФІЧНИЙ СКЛАД РОСІЙСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ МЕНШИНИ ЗАХІДНОЇ ВОЛИНІ В 1920-х -1930 рр.....	145
Долганов П.С. МІЩАНСЬКЕ БРАТСТВО – АРТИКУЛЯТОР ІДЕЇ ЗМІН СОЦІАЛЬНИХ РОЛЕЙ СУБ’ЄКТІВ ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКОГО ПОЛІТИКУМУ.....	150
Бунечко С.М. НАЦІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ КРЕДИТУВАННЯ ТОРГОВЦІВ У ПОЛЬЩІ (1930-ті РОКИ).....	156
Сухий П.В. КОЗАЧІ ФОРМУВАННЯ У ВЕРМАХТІ ТА СС.....	163
Галуза В.П. УКРАЇНСЬКА „ЦІНА” ПЕРЕМОГИ У ВЕЛИКІЙ ВІТЧИЗНЯНІЙ ТА У ДРУГІЙ СВІТОВІЙ ВІЙНАХ – ТА ЄМНИЦЯ ЗА СІМОМА ЗАМКАМИ?.....	171
Федюкевич О.В. ПАРТІЙНО-ПОЛІТИЧНА СИСТЕМА ДЕРЖАВИ: ЛЕГАЛІЗАЦІЯ ПРАВЛЯЧИХ СИЛ.....	178

Козлюк Р.В. СЕРЕДНЯ АЗІЯ І КАВКАЗ: МІЖ РОСІЄЮ І США.....	184
Іванченко О.В. ДІЯЛЬНІСТЬ ВИШЕГРАДСЬКОЇ ГРУПИ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ ТА СПІВПРАЦЯ З УКРАЇНОЮ.....	188
Коломис Р.В. ГЛОБАЛІЗАЦІЯ: ШЛЯХИ РОЗВИТКУ.....	193
Желізняк В. ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ЯК СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИЙ ФЕНОМЕН: ВИТОКИ І СТАНОВЛЕННЯ.....	203
ДУХОВНО-КУЛЬТУРНЕ ЖИТТЯ.....	206
Ісічук Т.С. ХРИСТІЯНСЬКИЙ ВПЛИВ НА РОЗВИТОК КУЛЬТУРИ КИЇВСЬКОЇ РУСИ.....	206
Бородинська Л.І. ВИДАВНИЧА ДІЯЛЬНІСТЬ СВАНГЕЛЬСЬКИХ ХРИСТІЯН В УМОВАХ ДРУГОЇ РЕЧІ ПОСПОЛИТОЇ.....	212
Єфимець А.К. НА ДДНІПРЯНСЬКІ ЕМІГРАНТИ У КУЛЬТУРНОМУ ЖИТТІ ЗАХІДНОЇ ВОЛИНИ (1921-1939).....	217
Пивоварчук Н.М. МІЖВОЄННА ПРАГА – РОСІЙСЬКИЙ ОКСФОРД.....	222
Олексій Заворотній БЕРЕСТЕЦЬКА СІЧА. ДРАМА.....	226
ЗМІСТ.....	285

Наукове видання

Історія очима молодих дослідників

*Збірник матеріалів регіональної наукової конференції
молодих вчених, аспірантів, здобувачів, магістрантів*

Випуск 3

Відповідальні за випуск: **Шеретюк В.М.** – кандидат історичних наук,
доцент, декан історико-соціологічного
факультету РДГУ
Галуха Л.Ю. – кандидат історичних наук,
доцент, заступник декана історико-
соціологічного факультету РДГУ

Комп'ютерна верстка: *Бородинська Л.І., Самсонюк В.Б., Третяк О.Ю.*
Комп'ютерний макет: *Третяк О.Ю.*

Позиція редколегії може не збігатися з думками авторів
Відповідальність за наукову точність і грамотність матеріалів несуть
автори та їх наукові керівники

Підписано до друку 15.07.2008 р. Формат 60x84 1/16.
Гарнітура Times New Roman. Папір офсетний.
Друк ізографічний. Умовин. друк. арк. 15,2.
Наклад 100 прим. Зам. №55/1.

Адреса редакції: кафедра політичних наук, Рівненський державний гуманітарний
університет, вул. Остафова, 29, м. Рівне, 33027.

Віддруковано засобами оперативної поліграфії
редакційно-видавничого відділу
Рівненського державного гуманітарного університету